

УДК 378.091(477)

ACTIVITIES OF CREATIVE GROUPS AND LABORATORIES OF PEDAGOGICAL SCHOOLS AND COLLEGES OF UKRAINE (FIRST QUARTER OF THE 21ST CENTURY)

ДІЯЛЬНІСТЬ ТВОРЧИХ ГРУП І ЛАБОРАТОРІЙ ПЕДАГОГІЧНИХ УЧИЛИЩ І
КОЛЕДЖІВ УКРАЇНИ (ПЕРША ЧВЕРТЬ XXI СТ.)

Vintoniak O. V. / Вінтоняк О. В.

s. ph. s. / к. п. н.

orcid.org/0000-0003-0040-3582

Kolomyia Pedagogical College,

St. 12 Ivana Franka Street, Kolomyia, Ivano-Frankivsk Region, Ukraine, 78200

Коломийський педагогічний фаховий коледж,

вул. Івана Франка, 12, м. Коломия, Івано-Франківська обл., Україна, 78200

Анотація. У статті здійснено аналіз діяльності творчих груп і лабораторій педагогічних училищ і коледжів України в першій чверті XXI ст., що стали одним з проявів інтеграції у Європейський освітній простір, та намагання гуманізувати освітній процес і демократизувати систему професійної підготовки майбутніх учителів і фахівців інших галузей знань. Показано організаційні засади їх функціонування (самодіяльні творчі об'єднання педагогів; структурні підрозділи закладів освіти; складники широких науково-освітніх рухів тощо); тематичний спектр освітніх проблем, що стали предметом наукових досліджень; різноманіття методів, форм і засобів діяльності (від міжнародних наукових конференцій до локальних круглих столів, вебінарів, майстер-класів тощо). Акцентовано на спільній визначальній характеристиці творчих груп і лабораторій педагогічних училищ і коледжів – прагненні зреалізувати творчий потенціал педагогічних працівників у розрізі інноваційності та науково-дослідницької активності, що відповідає викликам і потребам розвитку педагогічної науки та освітньої практики XXI ст.

Ключові слова: творча група, творча лабораторія, педагогічне училище, педагогічний коледж, рух за гуманну педагогіку.

Abstract. The article analyzes the activities of creative groups and laboratories of pedagogical schools and colleges of Ukraine in the first quarter of the 21st century, which became one of the manifestations of integration into the European educational space, and attempts to humanize the educational process and democratize the system of professional training of future teachers and specialists in other fields of knowledge. The organizational principles of their functioning are shown (amateur creative associations of teachers; structural divisions of educational institutions; components of broad scientific and educational movements, etc.); the thematic spectrum of educational problems that have become the subject of scientific research; the variety of methods, forms and means of activity (from international scientific conferences to local round tables, webinars, master classes, etc.). The emphasis is on the common defining characteristic of creative groups and laboratories of pedagogical schools and colleges - the desire to realize the creative potential of pedagogical workers in terms of innovation and scientific and research activity, which meets the challenges and needs of the development of pedagogical science and educational practice of the 21st century.

Keywords: creative group, creative laboratory, pedagogical school, pedagogical college, movement for humane pedagogy.

Вступ

Науково-методична робота стала одним із пріоритетних напрямів розвитку освітньої діяльності педагогічних училищ і коледжів України в 1991 – 2025 рр. Вона спрямована на розв'язання широкого кола завдань: організація освітнього процесу в поєднанні з інноваційно-дослідницькою працею; розвиток співпраці з університетами та іншими науковими й освітніми установами; формування ефективної системи дистанційного навчання; оптимізація ресурсного забезпечення навчально-методичних комплексів освітніх компонент; забезпечення дотримання академічної доброчесності; розвиток е-освітніх ресурсів; забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників; створення умов для реалізації науково-дослідницької і видавничої діяльності; сприяння академічній мобільності тощо. Тому до цього були залучені всі суб'єкти освітнього процесу – дирекція, циклові (предметні) комісії викладачів, відділення тощо. З-поміж них вагому роль відігравали такі тимчасові й більш сталі організаційні утворення, як творчі групи та лабораторії. Вивчення досвіду їх діяльності набуває особливої наукової актуальності та практичної значущості за сучасних умов, коли весь освітній процес перебудовується на засадах інноваційності та компетентнісного підходу.

Основний текст

Творчі групи стали з'являються у 2000-х рр. у складі предметних циклових комісій педагогічних училищ і коледжів. Ці об'єднання мали різні завдання, пріоритети, склад учасників. До прикладу, у Чортківському педучилищі активно працювали творчі групи «Досвід», «Ініціатива», «Творчість», «Науковий пошук», які гуртували викладачів різних дисциплін. Вони влаштовували методичні дні, «педагогічні посиденьки», презентації творчих праць викладачів, готували дослідно-експериментальні проекти, розвивали педагогічне наставництво з молодими спеціалістами тощо [3, с. 412].

Досліджувані заклади освіти стали активними учасниками руху за гуманну педагогіку, що ширився Україною в означений період. Зокрема, чинна в Дніпровському педагогічному коледжі ДНУ ім. О. Гончара Лабораторія

гуманної педагогіки стала базовим закладом Обласного центру гуманної педагогіки з проведення семінарів, круглих столів, майстер-класів, які формували знання і навички з упровадження ідей і технологій означеного освітянського руху в педагогічну практику [4, с. 136]. Творча лабораторія гуманної педагогіки (2009) Білгород-Дністровського педучилища здобула визнання завдяки розробленню оригінальних методик побудови індивідуальної траєкторії праці і саморозвитку дитини згідно з виявленими за спеціальною діагностикою її здібностями та інтересами [1, с. 176–177]. А члени Лабораторії гуманної педагогіки «Школа творчості» Нікопольського педучилища розробили інноваційну методику формування в дитини почуття гідності і самодостатності за умов створення ситуації успіху та інших педагогічних умов. Вона мала реалізуватися в рамках концепції національного виховання засобами гуманізації [9, с. 183]. Відзначмо і відкритий 2011 р. на базі Лебединського педагогічного коледжу ім. А. С. Макаренка Сумський обласний центр гуманної педагогіки, що у своїй діяльності акцентував на оволодінні педагогами ідеями й методами гуманної педагогіки як складника професійної діяльності [6].

У другій половині 2010-х – на початку 2020-х рр. праця творчих груп і лабораторій набирає виразного дослідницько-експериментального характеру, посилюється їхня спрямованість на підвищення методичної культури викладачів. У цьому контексті на увагу заслуговує діяльність у Коростишівському педагогічному фаховому коледжі предметних лабораторій і творчих груп «Інноваційні педагогічні технології – основа модернізації фахової освіти», «ІКТ як засіб організації інтерактивної співпраці викладача та студента», «Сучасні освітні платформи та сервіси», «Науково-педагогічна діяльність викладача-менеджера освітнього процесу» та ін. Вони апробували можливість реалізації педагогічного досвіду розв’язання означених проблем у процесі організації змішаної та дистанційної форм навчання [10]. У Луцькому педагогічному коледжі таку діяльність спрямовує науково-методична лабораторія «Нова українська школа», яка у статусі окремого структурного підрозділу активно співпрацює з Волинським національним університетом ім.

Лесі Українки, Національним університетом «Острозька академія», іншими ЗВО з улаштування гостьових лекцій, тренінгів, майстер-класів з актуальних проблем професійної підготовки майбутніх педагогів [8].

Попри різні функції і завдання, такі організаційні утворення сприяли розширенню форм методичної роботи, покликаних забезпечувати умови систематичної, колективної та індивідуальної діяльності педагогічних працівників, реалізувати потенціал методів і технологій навчання, розвивати інноваційне інформаційно-комунікаційне освітнє середовище.

Нариси про розвиток педагогічних училищ, коледжів, технікумів у багатотомнику «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку», «Енциклопедії педагогічна освіта України», матеріали поточних е-архівів засвідчують їх копітку системну організаційну наукову та науково-методичну роботу за досліджуваного періоду. Це знайшло вияв у проведенні на базі цих закладів освіти численних щорічних (традиційних) та одноразових науково-методичних конференцій, семінарів, педагогічних читань регіонального, усеукраїнського та міжнародного рівнів.

Прикладами системної діяльності в цьому напрямі слугує досвід чинних у 2000–2010-х рр. у Бродівському педколеджі семінарів «Нові педагогічні технології» та «Актуалізація особистісно-зорієнтованого навчання», які набули регіонального рівня завдяки участі науковців і вчителів середніх шкіл Львівщини [2, с. 186–187].

Наукова та дослідницько-експериментальна праця педагогічних училищ і коледжів проводилася у співпраці з академічними установами та університетами України. Завдяки таким зв'язкам загальнонаціональним майданчиком з розробки та апробації інноваційних моделей і технологій підготовки педагога професійного навчання стала створена 1998 р. у Київському професійно-педагогічному коледжі ім. А. Макаренка науково-дослідна лабораторія Інституту педагогіки і психології педагогічної освіти АПН України. Результати її праці стали важливим орієнтиром для розробки державних стандартів та освітніх програм підготовки майстрів виробничого

навчання [7].

Статусу всеукраїнського експериментального майданчика також набув Білоцерківський Г-ПК. У 2018 – 2023 рр. на його базі за участі п'яти університетів України та Польщі реалізувався багатоетапний експеримент «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі ліцей-коледж». Спільно із зарубіжними партнерами в коледжі також успішно впровадили проєкт щодо викладання іноземних мов у ЗЗСО за іноземними підручниками [5].

Висновки.

Діяльність творчих груп і лабораторій педагогічних училищ і коледжів України в першій чверті ХХІ ст. доцільно розглядати та оцінювати як один з проявів інтеграції у Європейський освітній простір та намагання гуманізувати освітній процес й демократизувати систему професійної підготовки майбутніх учителів і фахівців інших галузей знань. Вони функціонували на різних організаційних засадах (як самодіяльні творчі об'єднання педагогів, структурні підрозділи закладів освіти, складники науково-освітніх рухів тощо), охоплювали широкий спектр наукових та освітніх проблем, апробували різноманіття методів, форм і засобів діяльності (від міжнародних наукових конференцій до локальних круглих столів, вебінарів, майстер-класів тощо). При цьому спільним і визначальним стало прагнення зреалізувати творчий потенціал педагогічних працівників у розрізі інноваційності та науково-дослідницької активності, що відповідає викликам і потребам розвитку педагогічної науки та освітньої практики ХХІ ст.

Література:

1. Білгород-Дністровське педагогічне училище. *Енциклопедія педагогічної освіти України*. Київ: Ін-т Біографічних досліджень, 2010. С. 173–174.
2. Вища педагогічна освіта і наука України: історія сьогодення та перспективи розвитку. Львівська область / ред. рада вид.: В. Г. Кремень та ін. Київ: Знання України, 2012. 267 с.

3. Вища педагогічна освіта і наука України: історія сьогодення та перспективи розвитку. Тернопільська область / ред. рада вид.: В. Г. Кремень та ін. Київ: Знання України, 2011. 279 с.

4. Дніпропетровський педагогічний коледж Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. *Енциклопедія педагогічної освіти України*. Київ: Ін-т Біографічних досліджень, 2010. С. 130–131.

5. Звіт про діяльність Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» в 2022/2023 навчальному році. URL: <https://drive.google.com/file/d/1DNmRJkcBqrUqmmg5-9vkcBVQTaB8kTn3/view>.

6. Історія КЗ СОР «Лебединський педагогічний коледж імені А. С. Макаренка». URL: <https://lebped.com.ua/2019-05-24-06-17-04>.

7. Київський професійно-педагогічний фаховий коледж ім. А. Макаренка. URL: https://kppk.com.ua/_index.html.

8. Науково-методична лабораторія «Нова українська школа» ЗВО «Луцький педагогічний коледж». URL: <https://ipc.in.ua/diialnist/naukova/hostovitsykly-lektsij>.

9. Нікопольське училище Криворізького державного педагогічного університету. *Енциклопедія педагогічної освіти України*. Київ: Ін-т Біографічних досліджень, 2010. С. 184–185.

10. Про організацію методичної роботи з педагогічними кадрами у 2021/2022 н.р. Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І. Я. Франка Житомирської обласної ради. Наказ 31 серпня 2021 року № 63. URL: <http://korpk.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/.pdf>.